

Lenna Kosamo

VUOSIPEREHDYTYSAINEISTON LAATIMINEN KONTIOTUOTTEELLE

VUOSIPEREHDYTYSaineiston LAATIMINEN KONTIOTUOTTEELLE

Lenna Kosamo
Opinnäytetyö
Kevät 2022
Rakennusalan työnjohdon
tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Rakennusalan työnjohdon koulutusohjelma

Tekijä: Lenna Kosamo

Opinnäytetyön nimi: Vuosiperehdytysaineiston laatiminen Kontiotuotteelle

Työn ohjaaja: Matti Toppi

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2022

Sivumäärä: 23 + 1 liite

Opinnäytetyön aihe oli vuosiperehdytysaineiston laatiminen Kontiotuotteen rakentamispalveluiden käyttöön. Aineisto toimii työkaluna vuosittaisissa perehdytyksissä Kontiotuotteella. Aineisto on kohdennettu Kontion rakentamispalveluiden työntekijöille sekä Kontion työmailloilla työsuorituksia tekeville aliurakoitsijoille. Työn tavoitteena oli lisätä työturvallisuutta ja kehittää sähköinen perehdytysaineisto omiin tarpeisiin Kontiotuotteelle.

Aineisto on laadittu Apprix Builder -verkkokoulutusohjelmalla ja jokaisen työntekijän tulee suorittaa se hyväksytysti vuosittain. Jokainen suoritus kirjautuu työnantajan järjestelmään, joten työturvallisuusperehdytyksen kattavuutta on helppo hallita. Perehdytys sisältää kolme osaa, joista kaksi osaa käsittelee työturvallisuutta ja toimintatapoja Kontiotuotteella ja kolmantena osana on testi, joka suoritetaan perehdytyksen lopuksi.

Vuosiperehdytysaineisto otettiin käyttöön heti sen valmistuttua ja sen käyttöä sekä sisältöä kehitetään jatkuvasti saatujen käyttökokemusten ja palautteiden perusteella. Aineisto koettiin tarpeelliseksi ja Kontiotuotteen arvojen ja strategian mukaiseksi.

Asiasanat: vuosiperehdytys, työturvallisuus, rakentaminen.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	VUOSITTAISEN PEREHDYTTÄMISEN TARKOITUS.....	6
2.1	Perehdyttämisen tavoitteet ja järjestäminen	6
2.2	Perehdyttäminen rakennusalalla	6
2.3	Yhteinen rakennustyömaa.....	7
2.1	Työturvallisuuslaki 738/2002 14 §	8
3	PEREHDYTTÄMINEN RAKENNUSALALLA	9
3.1	Perehdytyksen onnistuminen	9
3.2	Hyödyt.....	10
3.3	Haasteet.....	10
4	VUOSIPEREHDYTYSAINEISTON LAATIMINEN KONTIOTUOTTEELLE	12
4.1	Lähtötilanne.....	12
4.2	Aineiston laatiminen	12
4.3	Vuosiperehdytysaineiston sisältö	13
4.3.1	Työturvallisuusvastuut.....	13
4.3.2	Työntekijän hyvinvointi ja suojaimet.....	14
4.3.3	Laitteet, koneet ja apuvälineet	15
4.3.4	Työolosuhteet	16
4.3.5	Luvanvaraiset työt.....	17
4.3.6	Puhtaanapito.....	17
4.3.7	Vastuut ja veloitteet.....	17
4.3.8	Nuori työmaalla.....	18
4.3.9	Työturvallisuusohjeiden noudattaminen	18
4.3.10	Lopputesti ja palaute.....	19
4.4	Käyttöönotto ja kehittäminen	19
5	POHDINTA	20
	LÄHTEET.....	21
	Liite 1 Lopputestin väittämät	

1 JOHDANTO

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan perehdyttämään työntekijänsä annettuihin työtehtäviin riittäväällä laajuudella. Perehdytyksessä opastetaan työntekijä omaan työhönsä työturvallisuus huomioiden ja annetaan riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä. (1, 14 §.) Perehdytys on erityisen tärkeä nuorille ja aloitteleville työntekijöille.

Työn tavoitteena on perehtyä työturvallisuusasetuksiin ja sitä kautta luoda kattava perehdytysaineisto Kontiotuotteen henkilöstölle ja sidosryhmille, jotka työskentelevät Kontiotuotteen työmailla. Kattavalla työturvallisuusperehdytyksellä pyritään ennaltaehkäisemään työtapaturmia ja kiinnittämään huomio työturvallisuutta parantaviin asioihin.

Työssä tutustutaan perehdytystapoihin, vuosiperehdytysaineiston luomiseen sekä sen sisältöön. Vuosiperehdytysaineistossa käsitellään työturvallisuusasioita ja toimintamalleja, joilla mahdollistetaan turvallinen työskentely rakennustyömaalla.

Perehdytysaineisto tulee Kontiotuotteen käyttöön ja sillä perehdytetään vuosittain koko rakentamispalveluita suorittava henkilöstö. Kontiotuote on maailman johtava hirsirakennusten valmistaja, jonka tehdas sijaitsee Pudasjärvellä. Yritys on perustettu vuonna 1973, jossa valmistetaan n. 2000 hirsirakennusta vuosittain. (2.)

2 VUOSITTAISEN PEREHDYTTÄMISEN TARKOITUS

2.1 Perehdyttämisen tavoitteet ja järjestäminen

Työnantajan velvollisuus on perehdyttää sekä omat työntekijät että työpaikalla työskentelevät ulkopuoliset urakoitsijat. Työnantajalla on velvollisuus opastaa perehdytyksessä ja huolehtia, että asia tulee ymmärretyksi. Perehdyttämiselle kannattaa varata aika kalenteriin ja perehdytysvastuu on nimettävä. (1, 14 §.)

Vuosiperehdytys on vuosittain tehtävä yleisperehdytys, jossa kerrotaan työturvallisuuden perusasiat sekä yrityksen yhteiset toimintamallit. Perehdytys on uuden oppimista, tiedon soveltamista sekä vanhan kertaamista. Uudet toimintatavat vaativat aikaa ja toistoa, joten siksi perehdyttämiseen tulee käyttää riittävästi resursseja. Perehdytyksessä kiinnitetään huomio haitta- ja vaaratekijöihin ja opastetaan riskikartoituksen tekemiseen. Molempien osapuolten on tärkeä tutustua toisiinsa riittävästi, joten se helpottaa ymmärtämään toisiaan ja mahdollistaa tehokkaan työskentelyn. (3.) Jokaisen työntekijän oikeus ja velvollisuus on saada kattava yleisperehdytys työhönsä.

Eryistä huomiota tulee kiinnittää vieraskielisten perehdytykseen. Lisäksi tulee varmistaa, että perehdytys ymmärretään ja annetaan mahdollisuus kysyä tarvittaessa. Työntekijällä on oikeus saada tarvittaessa lisätietoa työturvallisuudesta ja toimintamalleista. Eri kulttuurista tulevalle tulee antaa mahdollisuus kertoa oman näkemyksensä ja kokemuksensa toimintamalleista, siten voidaan saada rakentavaa keskustelua molempien osapuolten oppimiseksi. Kuitenkin uuden työntekijän tulee ymmärtää tulevan työyhteisönsä yhteiset toimintamallit ja pelisäännöt. (4.)

2.2 Perehdyttäminen rakennusalalla

Perehdytys on työsuhteen tärkein koulutus ja yksi johtamisen väline. Perehdyttämisen tarkoitus on kertoa työntekijälle työhön tarvittavat tiedot ja taidot sekä työyhteisössä toimimisen mallit. Onnistunut perehdytys auttaa välttämään väärinkäsityksiä sekä turhia konflikteja. (3; 5.)

Rakennusala poikkeaa muista aloista työturvallisuuden näkökulmasta, koska työ on fyysistä ja vaihtelevaa sekä työympäristö on muuttuva. Fyysisen kuormituksen lisäksi rakennustyömaalla altistuu mm. melulle, pölylle ja kemiallisille yhdisteille. Rakennusalalla tapaturmariski on suuri, joten perehdytyksen merkitys kasvaa. (5.)

Perehdytyksen tavoitteena on tuoda esille työmaan vaara- ja riskitekijät. Perehdytys on erityisen tärkeä nuorille ja aloitteleville rakennusalan työntekijöille. Hyvä perehdytys tukee nuoren ja aloittelevan työntekijän kiinnittymistä työelämään sekä lisää työn mielekkyyttä. Perehdyttäminen on ennakkoivaa työsuojelua parhaimmillaan, jolla pyritään välttämään työkyvyn menetykset ja siitä aiheutuvat kustannukset. Perehdytyksen konkreettiset hyödyt ovat yritykselle oman edun mukaisia, sillä se antaa positiivisen ulkoisen kuvan ja mahdollisesti lisää yrityksen hyvää mainetta. (6; 7.)

2.3 Yhteinen rakennustyömaa

Kyseessä on yhteinen työmaa, kun rakennustyömaalla työskentelee useampi kuin yksi työnantaja tai korvausta vastaan työskentelevä itsenäinen työntekijä. Pää toteuttaja on yksin pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja, jonka velvollisuudet ovat laajemmat kuin muiden työmaalla toimivien työntekijöiden. Pää toteuttaja välittää jokaiselle työnantajalle ja näiden työntekijöille työpaikan vaara- ja haittatekijöiden tiedot, turvallisuusohjeet, palotorjuntaohjeet, ensiapuun ja evakuointiin liittyvät asiat ja niihin nimetyiden henkilöiden tiedot. Sen tehtävä on sopia työpaikalla toimivien työnantajien ja itsenäisten työnsuorittajien toiminnot, järjestää työpaikan mahdollinen liikenne ja liikkuminen ja huolehtia työpaikan järjestyksestä ja siisteydestä. Pää toteuttajan tehtäviin kuuluu huolehtia muusta työpaikan yleissuunnittelusta ja työmaaperehdytyksestä, sekä työolosuhteiden yleisestä turvallisuudesta. (8.)

Pää toteuttaja ilmoittaa Verohallinnolle kaikkien työntekijöiden tiedot, jotka toimivat yhteisellä rakennustyömaalla. Tähän kuuluvat työmaalla toimivat muut urakoitsijat sekä henkilöt, jotka eivät tee rakennustyötä, mutta joiden työ liittyy rakennusurakkaan, esimerkiksi siivoojat ja toimistotyöntekijät. Tämä koskee työmaita, joilla työskentelee samanaikaisesti tai viivytyksettä peräkkäin useampi kuin yksi yritys, ja jonka urakan kokonaisarvo työmaalla on yli 15 000 euroa ilman arvonlisäveroa. (9.)

2.1 Työturvallisuuslaki 738/2002 14 §

Työturvallisuuslaki 738/2002 14 § edellyttää,

”että työnantaja antaa työntekijälle riittävän opastuksen työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä sekä huolehtii työntekijän ammatillisen osaamisen ja työkokemuksen huomioon ottaen:

1) työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista;

2) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi;

3) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta; ja

4) työntekijälle annettua opetusta ja ohjausta täydennetään tarvittaessa.” (1, 14 §.)

Tämän työturvallisuuslain tarkoituksena on kiinnittää huomio työympäristöön ja sen riskitekijöihin. Sen tarkoitus on ehkäistä ja torjua työtapaturmia ja ammattitauteja sekä turvata työntekijöiden fyysinen ja henkinen terveys. Lisäksi tarkoitus kiinnittää huomio työolosuhteisiin sekä parantaa työntekijöiden turvallista ja terveellistä työntekoa. (1, 14 §; 10.)

3 PEREHDYTTÄMINEN RAKENNUSALALLA

3.1 Perehdytyksen onnistuminen

Vuosiperehdytys voidaan tehdä monella eri tavalla. Sähköiset perehdytykset yleistyvät niiden helpouden johdosta. Sähköisen perehdytyksen etuja on, että suorituksen saa kirjattua työnantajan järjestelmään automaattisesti ja sen seuranta on helppoa. Vuosiperehdytyksen lisäksi suoritetaan työmaakohtainen perehdytys. Vuosiperehdytys on yleisperehdytys, jossa käydään työturvallisuusasioita sekä yrityksen toimintamalleja läpi yleisellä tasolla. (3.)

Sähköinen perehdytysaineisto mahdollistaa perehdytettävän aktiiviseen suoritukseen. Näin siitä saadaan mielekkäämpi, tehokkaampi ja hyödyllisempi perehdytys. Hyvä perehdytysaineisto aktivoi ajattelemaan omaa työturvallisuutta ja toimintatapoja sekä huomioimaan riskitekijät työmaalla.

Hyvässä perehdytyksessä kerrotaan selkeästi työntekijän työnkuva ja tavoitteet. Lisäksi otetaan huomioon uuden työntekijän aiempi kokemus, opastetaan työssä ja tuetaan työyhteisöön sopeutumisessa. Tärkeitä ovat myös toiset työntekijät, jotka opettavat ja ohjaavat, toimivat tiedonlähteinä sekä vertailukohteina. (5.)

Hyvän perehdytyksen lisäksi on tärkeää tarjota erilaisia tukimuotoja työntekijöille. Puhutaan niin sanotusta psykologisesta turvallisuudesta, kun työntekijä voi keskustella työnantajan kanssa omista kokemuksista ja henkilökohtaisista ongelmistaan ilman pelkoa tai häpeän tunnetta. Nämä yhdessä vaikuttavat perehdyttämisen onnistumiseen. (5.)

Perehdytyksen seuranta on tärkeää. Seurantaprosessi antaa tärkeää tietoa niin työntekijän sopeutumisesta osaksi työyhteisöä kuin perehdytysprosessin toimivuudesta. Palautekeskustelut, arviointikeskustelut ja erilaiset kehityskeskustelut antavat arvokasta tietoa työnjohdolle sekä työntekijälle itselleen. Perehdytysprosessi onkin erittäin tärkeä dynaaminen tapahtuma, sitä kehitetään jatkuvasti palautteen perusteella ja se olisi saatava osaksi jokaisen työntekijän arkea. Perehdyttämisen onnistuminen vaikuttaa työtyytyväisyyteen myönteisesti. Onnistunut perehdytys sitouttaa työntekijää yrityksen palvelukseen ja näin vähentää lähtöaikeita. (5.)

3.2 Hyödyt

Hyvä perehdytys auttaa innostumaan, kiinnostumaan ja sitoutumaan uuteen työhön ja työyhteisöön. Se lisää osaamista ja auttaa pääsemään alkuun uudessa työympäristössä. Perehdytyksestä hyötyy koko työyhteisö, se lisää työn tulosta ja laatu paranee. Onnistuneella perehdytyksellä voidaan saavuttaa positiivista ilmapiiriä työyhteisössä. Perehdytys on myös ennakoivaa turvallisuustoimintaa. Perehdytyksellä pyritään ehkäisemään tapaturmia, jotka ovat kalliita mahdollisen terveyden menettävälle työntekijälle sekä työnantajalle. Pienikin tapaturma voi viivästyttää työmaan aikataulua, mikä lisää ylimääräisiä haasteita työmaalla. (11.)

Perehdytyksen päätavoite on selkeä: saada uusi työntekijä nopeasti tuottavaksi yksilöksi, jotta häneen sijoitettava pääoma saadaan mahdollisimman pian takaisin. Perehdytyksen aikana työnantaja ja työntekijä pääsevät tutustumaan toisiinsa ilman muodollisuuksia.

Sähköinen perehdytysohjelma helpottaa perehdyttämistä monella tavalla. Työnjohdon aikaa säästyy, perehdytyksestä tulee tasavertaisempi sekä materiaaleihin on helppo palata jälkikäteen. Verkko-perehdytys antaa mahdollisuuden seurata perehdytyksen kattavuutta ja tuloksia, auttaa huomaamaan lisätarpeita sekä antaa mahdollisuuden itsenäiseen ja rauhalliseen suoritukseen. Työmenetelmät, koneet ja laitteet muuttuvat jatkuvasti, jolloin sähköisen perehdytysaineiston päivittäminen ajankohtaiseksi on helppoa. Huomioitavaa on, että vanhentuneet työturvallisuusohjeet ovat merkittävä työturvallisuusriski. (12.)

Hyvin hoidettu perehdytys auttaa ymmärtämään työturvallisuuden merkityksen työympäristössä ja nostaa halua kantaa vastuuta osaamisestaan esimerkiksi kysymällä tai ottamalla itse selvää.

3.3 Haasteet

Heikosti ja osaamattomasti toteutettu perehdytys heikentää yrityksen toimintaa ja seurauksena saattaa tulla virheitä ja viivettä aikatauluihin (5). Haasteena voi olla yritysten perehdyttämisen kulttuuri, jossa perehdytys ilmoitetaan suoritetuksi ilman asianmukaista perehdytystä. Syynä tähän ovat usein sosiaaliset syyt, työturvallisuuden aliarvioiminen, kiire tai perehdyttäjän osaamisen puute.

Huono perehdytys voi aiheuttaa työyhteisössä paljon negatiivisia asioita. Se voi aiheuttaa, että yhteisiä sääntöjä ei noudateta, pelisäännöt ovat epäselvät sekä lisätä suurta vaihtuvuutta henkilöstössä. Työnjohdon rooli voi myös hämärtyä sekä yleinen negatiivisuus lisääntyä työyhteisössä.

Haasteena on saada perehdytyksestä mielekäs ja helposti ymmärrettävä, jossa perehdytyksen suorittaja perehtyy aineistoon perusteellisesti ja sisäistää asian. Haastavaa on, ettei työturvallisuutta koeta tärkeänä eikä kiinnostavana. Välinpitämätön suhtautuminen työturvallisuuteen voi antaa huonon kuvan yrityksen arvoista. (13.)

4 VUOSIPEREHDYTYSAINEISTON LAATIMINEN KONTIOTUOTTEELLE

4.1 Lähtötilanne

Kontiotuotteen asennustoiminnassa ei ollut koko henkilöstöä kattavaa vuosiperehdytystä. Vuosittaisen perehdytyksen ovat suorittaneet ainoastaan yrityksen toimihenkilöt, jotka toimivat rakennustyömailla vastuullisissa tehtävissä työnjohtajina tai työpäällikköinä. Lisäksi perehdytyksen ovat suorittaneet Kontiotuotteen asennustoimintaa suorittavien aliurakoitsijoiden vastuulliset työntekijät, muun muassa tiiminvetäjät. Uudella aineistolla on tarkoitus perehdyttää kaikki työntekijät, jotka työskentelevät Kontiotuotteen asennustyömailla. Kontiotuotteella nähtiin tarve omalle vuosiperehdytysaineistolle ja sitä suunniteltiin yhdessä ylempien toimihenkilöiden kanssa. Työturvallisuuslaki ei velvoita perehdytyksen suorittamista vuosittain, mutta Kontio haluaa uudistetuilla linjauksillaan korostaa ja pitää tärkeänä työturvallisuutta sekä perehdytyksen merkitystä on alettu ymmärtää.

4.2 Aineiston laatiminen

Aineiston laatiminen alkoi aiheen muodostumisen jälkeen aiheeseen tutustumisella, aineiston sisällön suunnittelulla ja materiaalin keräämisellä. Perehdytyksen sisältö määräytyi työturvallisuuslain asetusten ja säädösten mukaan. Aineiston runko jaettiin kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa käsiteltiin työturvallisuutta, toisessa osassa kerrottiin toimintamallit Kontiotuotteen rakennustyömaalla ja kolmannessa osassa on testi, joka suoritetaan hyväksytysti. Valokuvat on kuvattu aineistoon Kontiotuotteen työmailla, ja lisäksi on hyödynnetty Kontiotuotteen omaa kuvamateriaalipankkia. Vuosiperehdytyksen alustana on käytetty Apprix Builder -verkkokoulutuslustausta (kuva 1).

Kirjaudu sisään

Täytä kenttiin seuraavat tiedot.

Etunimi *

Sukunimi *

Syntymäpäivä *

pp.kk.vvvv

Sähköposti *

etunimi.sukunimi@test.com

Yritys, jossa työskentelet *

y-tunnus (1234567-8) *

Veronumero *

Työturvallisuuskortti, voimassa (kk/vvvv):

Tulityökortti, voimassa (kk/vvvv):

KUVA 1. Perehdytyksen kirjautumisruutu Apprix Builder -ohjelmassa

Aineiston visuaalisuus pidettiin mahdollisimman selkeänä ja helppolukuisena. Tekstimäärä suunniteltiin ytimekkääksi ja helposti ymmärrettäväksi sekä perehdytyksen pituus kohtuulliseksi. Aineisto kohdistettiin ainoastaan Kontion työmailla suoritettaviin työvaiheisiin.

4.3 Vuosiperehdytysaineiston sisältö

4.3.1 Työturvallisuusvastuut

Rakennuttajalla on suuri vastuu työturvallisuudesta rakennusprojektissa. Rakennuttaja tai hänen valtuuttamansa edustaja toimii projektin päätoteuttajana. Päätoteuttaja vastaa, että rakennushankkeelle on valittu rakennusvalvonnan edellyttämällä tavalla pääsuunnittelija, vastaava työnjohtaja, KVV- ja IV-työnjohtaja sekä turvallisuus- ja kosteudenhallintakoordinaattori. (8.)

Kontio toimii sovitun toimitussisällön osalta päätoteuttajalle asetetuista työturvallisuusvelvoitteista ja valvoo, että työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä sekä työmaan toimintaohjeita noudatetaan. Päätoteuttaja huolehtii, että jokaisella työntekijällä on henkilötunniste nähtävillä, jossa näkyy nimen ja kuvan lisäksi työntekijän henkilökohtainen veronumero ja työnantaja. (14.)

Urakoitsija vastaa itsestään ja omista työntekijöistään sekä heidän työturvallisuudestaan. Urakoitsija valvoo, opastaa ja ohjeistaa että työsuoritus tehdään turvallisesti ja määräysten mukaisesti. Lisäksi se huolehtii, että työntekijöillä on voimassa oleva työturvallisuuskortti ja työssä käytettävät työvälineet ovat turvallisia. Urakoitsijan tehtäviin kuuluu myös työn laadun tarkastus ennen luovutusta.

Työntekijä vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisten suojarusteiden käytöstä, noudattaa annettuja ohjeita ja määräyksiä sekä suorittaa työtehtävät turvallisesti ja huolellisesti loppuun. Työntekijä myös ilmoittaa havaitsemansa puutteet ja vaaratilanteet työnjohdolle. Työntekijä ei saa vahingoittaa työnantajaansa kilpailemalla työnantajan kanssa tai paljastamalla tämän liikesalaisuuksia muille. (15.)

Työturvallisuuskortti tulee olla voimassa oleva jokaisella työntekijällä. Korttikoulutus ei korvaa työpaikkakohtaista perehdytystä. Työturvallisuuskortti on voimassa viisi vuotta kerrallaan. (16.)

4.3.2 Työntekijän hyvinvointi ja suojaimet

Työkyvyllä tarkoitetaan työntekijän voimavaroja vastata työhönsä kohdistuviin vaatimuksiin. Työkykyä ylläpidetään ja hoidetaan jokapäiväisillä toimilla ja terveillä elämäntavoilla, kuten nukkumalla riittävästi, syömällä terveellisesti ja liikkumalla päivittäin. Läheiset ihmissuhteet sekä oman elämän hallintaan liittyvät asiat, kuten itsensä toteuttaminen, motivaatio, voimavarat ja selviytymistaidot tukevat työkyvyn ylläpitämistä. Mielekkäät työtehtävät, joissa voi kokea onnistumisen iloa, edistävät psyykkistä työkykyä. Kannustava palaute ja hyvä työilmapiiri tukevat työssä jaksamista. (17.)

Työympäristössä työkykyyn vaikuttaa miten työt tehdään ja kuinka terveellinen työyhteisö on. Työympäristö on tärkeä pitää raittiina ja savuttomana. Lisäksi tulee kiinnittää huomio työergonomiaan ja käyttää työvaiheisiin tarkoitettuja apuvälineitä painavien tavaroiden nostamiseen ja siirtämiseen.

Rakennustyömaalla työskenneltäessä altistuu monenlaiselle fyysiselle kuormitukselle. Siksi on tärkeää kiinnittää huomio nostotekniikkaan, kantaa painavat tavarat työparin kanssa yhdessä, välttää kiertoliikkeitä tavarankantamisessa, välttää toistuvia ja voimakkaita liikkeitä sekä hankalia ja staattisia asentoja. Lisäksi on tärkeää huolehtia hyvästä valaistuksesta sekä pukeutua asianmukaisesti.

Rakennustyömailla on käytettävä pakollisia henkilökohtaisia suojaimeja. Pakollisia suojaruusteita ovat kolmi- tai nelipistekiinnitteisellä leukahihnalla varustettu kypärä, suojalasit työtehtävän mukaan valittuna, huomiovaatetus sekä turvajalkineet. Lisäksi työtilanteen vaatiessa käytetään seuraavia ruusteita: kuulosuojaimia, polvisuojaimia, suojakäsineitä, viiltosuojavaatetusta, hengityssuojaimia ja turvavaljaita. (18.)

4.3.3 Laitteet, koneet ja apuvälineet

Työmaalla käytettävät koneet ja laitteet tulee olla käyttötarkoitukseensa sopivia, turvallisia sekä vaatimusten mukaisia. Turvalaitteita ei saa poistaa eikä ohittaa sekä koneiden vaara-alue on rajattava. Lisäksi koneiden ja laitteiden kunto on tarkistettava aina ennen käyttöä. (1, 41 §.)

Telineiltä suoritetaan työt, joita ei voida muuten turvallisesti tehdä. Telineet on rakennettava siten, että ne ovat riittävän vakaat pystytyksen, purkamisen ja käytön aikana. Suojakaiteet on asennettava silloin, kun putoamiskorkeus on yli kaksi metriä tai on muu tapaturmavaara. Telineissä on oltava turvalliset työtasot ja kulkutiet. Kaiteet ja tasot on pidettävä paikoillaan koko työsuorituksen ajan. Siirreltävää telinettä voidaan käyttää, kun huomioidaan seuraavat asiat; käytetään vain painumattomalla alustalla, telinettä ei saa siirtää työntekijän ollessa työtasolla ja telineen pyörien on oltava lukittuna käytön aikana. (19, s. 8.)

Henkilönostokorista työskenneltäessä on käytettävä turvavaljaita, jotka ovat kytkettynä korissa olevaan kiinnityspisteeseen. Varmista työmaalla ennen henkilönostimen käyttöä, että nostin on rakenteellisesti kunnossa, käyttöönottotarkastus on tehty, yli 18-vuotias käyttäjä on saanut perehdytyksen nostimeen, maapohjan kantavuus on riittävä ja työskentelyalue on turvallinen. Käyttäjällä tulee olla työnantajalta kirjallinen lupa henkilönostimen käyttöön. (19, s. 5.)

Turvavaljaita tulee käyttää korkealla työskenneltäessä, kun putoamissuojausta ei voida toteuttaa muulla tavoin. Valjastyötä ei saa tehdä yksin sekä valjaiden varaan putoavan pelastaminen on suunniteltava ennakoon. Valjaat tulee olla tarkastettu vuosittain siihen pätevytyneellä henkilöllä. (20.)

Nojatikkaita saa käyttää vain lyhytaikaisiin, kertaluontoisiin työtehtäviin muun muassa tilapäisenä kulkutienä, nostoapuvälineen irrottamiseen tai kiinnittämiseen kertaluontoisesti. Nojatikkaiden kaatumisen on estettävä esimerkiksi koukuilla, piikeillä tai levikkeillä. Nojatikkaiden maksimipituus on 6 metriä, minimipituus yksi metri nousutasoa korkeampi. (19, s. 4.)

Turvallisessa hirsinostossa käytetään siihen tarkoitukseen suunniteltua apuvälinettä, nostotappia. Nostoapuväline sekä nostoliinan kunto tulee tarkastaa työntekijän toimesta silmämääräisesti aina ennen nostotyön aloittamista. Viikoittain tarkastetaan maksimikuormamerkintä ja vuositarkastusmerkintä. Nostoapuväline tulee olla tarkastettu ja leimattu pätevän henkilön toimesta vuoden välein. Hirren ympärillä tulee käyttää taakan putoamista estävää turvaliinaa. Kyseinen nostoapuväline on tarkoitettu ainoastaan hirsien nostamiseen eikä omatekoisia nostoapuvälineitä sallita. (19, s. 6.)

4.3.4 Työolosuhteet

Työmaan kulkutiet tulee pitää avoimina ja siisteinä. Kulkuteillä ei saa olla mitään kompastumisvaaran tai liukkauden aiheuttajia, kuten työkaluja, sähköjohtoja tai lunta muovin päällä. Kulku työmaalle on järjestettävä työntekijöille erilleen työmaatiestä, mikäli se on mahdollista. Jos vaarana on, että kulkutielle on mahdollista pudota tavaraa, on tehtävä suojakatos. (19, s. 2.)

Nostotöitä suorittaessa on varmistettava seuraavat asiat; nostettavan taakan alla ei ole ihmisiä, nosturin pystytysasiakirja on täytetty eikä nostoja viedä rajatun nostoalueen ulkopuolelle edes väliaikaisesti. (19, s. 17)

Rakennustyövaiheessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakenteiden tuentaan ja tuentatyön turvalliseen suorittamiseen. Vaaraa rakenteiden kaatumiselle voi aiheuttaa tuuli, nostotyöt ja henkilöiden liikkuminen.

Työmaalla olosuhteet voivat muuttua nopeasti. Tärkeä osa työturvallisuutta on ennakoida mahdolliset sateet, tuulet ja myrskyt, suojata materiaalit ja keskeneräiset rakenteet huolellisesti sekä tarvittaessa liukkauden torjuminen.

4.3.5 Luvanvaraiset työt

Tulityöt ovat luvanvaraista työtä. Niitä ovat työt, jossa syntyy kipinöitä, käytetään liekkiä tai muuta lämpöä. Tulityöhön ryhdyttäessä tulee tarkastaa seuraavat asiat; tulityöntekijällä ja -vartijalla on voimassa olevat tulityökortit, tulityölupa on voimassa, alkusammutuskalusto on riittävä, jälkivartiointi on järjestetty sekä tulityöpaikan läheisyydessä ei ole palavia materiaaleja tai ne ovat suojattu syttymiseltä asianmukaisesti. Tulityövartiointia jatketaan vähintään yhden tunnin ajan työn päättymisen jälkeen. (19, s. 17.)

Sähkötöitä saa tehdä vain valtuutettu sähköasentaja. Rikkinäisten sähkötyökalujen ja työmaakeskusten käyttäminen on kiellettyä. Jokaisen työntekijän tulee huolehtia, että sähkölaitteet eivät ylikuormitu. Havaitsemista puutteista tulee ilmoittaa välittömästi kohteen sähköurakoitsijalle.

4.3.6 Puhtaanapito

Turvallisuuden kannalta työmaan siisteydellä ja järjestyksellä on suuri merkitys. Tavarat ja työkalut on pidettävä pois kulkuteiltä. Jokainen työvaiheen suorittaja huolehtii oman työvaiheensa siivouksesta. Jätehuolto on suunniteltava siten, että jätteet voidaan viedä työkohteessa suoraan jäteastioihin tai niille osoitettuihin paikkoihin. Jäteastioissa on oltava lajittelumerkinnot. (19, s. 16.)

4.3.7 Vastuut ja velvoitteet

Pääurakoitsijaa ja tämän aliurakoitsijoita koskee tilaajavastuulaki (21.). Kontio tarkastaa urakoitsijoiden tilaajavastuutiedot Vastuu Groupin Tilajavastuu -palvelusta. Ellei urakoitsija ole liittynyt palveluun, urakoitsijan tulee toimittaa tilaajavastuulain vaatimat dokumentit Kontiolle säännöllisesti.

Työmaakyltti sijoitetaan näkyvälle paikalle, sillä ilmoitetaan työmaa-alue ja määrätään käyttämään suojavarusteita. Kontion työmaalla kyltin asentaa runkourakoitsija aina ennen töiden aloitusta.

Urakoitsija on velvollinen huolehtimaan ja valvomaan työntekijöidensä suojavarusteiden käyttöä. Kontiotuotteen työnjohto valvoo ja raportoi henkilökohtaisten suojavarusteiden käytön laiminlyönneistä.

Urakoitsija on velvollinen ilmoittamaan Kontion työnjohdolle työvaiheen aloituksesta ja lopetuksesta. Työvaiheet on suunniteltu siten, että jokainen urakoitsija voi tehdä turvallisesti ja laadukkaasti oman työvaiheensa keskeytyksettä alusta loppuun.

4.3.8 Nuori työmaalla

Nuori työntekijä tarkoittaa alle 18-vuotiasta työntekijää. 16–18-vuotias nuori voi työskennellä rakennustyömaalla ainoastaan kokeneen työkaverin ohjauksessa ja opastuksessa. Työ ei saa olla nuoren terveydelle vahingollista, vaarantaa kehitystä eikä häiritä koulunkäyntiä. Työhön opastaminen ja ohjaaminen on suoritettava erityistä huolellisuutta noudattaen. Nuori ei saa olla merkittävässä vastuussa muiden työntekijöiden turvallisuudesta eikä suorittaa putoamisvaarallisia töitä. Lainsäädökset ja -asetukset on tehty nuorten työntekijöiden suojelemiseksi. Sen tarkoitus on suojella nuorta työn liialliselta rasitukselta ja välttää aiheuttamasta vaaraa itselleen tai muille työntekijöille. (6; 22.)

4.3.9 Työturvallisuusohjeiden noudattaminen

Kontion työmaalla mitataan työturvallisuutta säännöllisesti, mittaustuloksia hyödynnetään työturvallisuuden kehittämiseksi. Jokaisella työntekijällä on oikeus ja velvollisuus puuttua työmaalla havaitsemiinsa työturvallisuuspuutteisiin. Välittämällä toisten turvallisuudesta voi luoda terveellisemmän ja turvallisemman työympäristön.

Kontiotuotteen työmaalla urakoitsijat ovat velvollisia pitämään omat ensiaputarvikkeensa mukana. Työmaan riskitekijät ja oman työn vaarat tulee tiedostaa. Tapaturman sattuessa anna uhrille välttämätön ensiapu sekä hälytä apu yleisestä hätänumerosta 112. Tutustumalla työmaan sijaintiin ja osoitetietoihin ennalta nopeuttaa avun saapumista perille. Pyri estämään lisävahinkojen syntyminen ja opasta pelastusviranomaisen paikalle. Jokainen tapaturma tulee ilmoittaa työnjohdolle, joka tarvittaessa tekee ilmoituksen Aluehallintaviranomaiselle.

4.3.10 Lopputesti ja palaute

Lopputestissä on 15 kysymystä, joista 13:een tulee vastata oikein (liite 1). Jos testi ei mene läpi kahdella yrityksellä, tulee suorittaa koko perehdytys uudelleen. Testissä oleviin väittämiin vastataan joko oikein tai väärin. Kun väittämään vastaa, tulee näkyviin ohjeteksti. Suorituksen jälkeen kerrotaan, menikö testi läpi, ja tarvittaessa pyydetään tekemään testi uudelleen. Lopuksi pyydetään vastaamaan neljään väittämään asteikolla 1–5 (1 = eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä) ja antamaan vapaamuotoinen palaute, jolla voidaan kehittää vuosiperehdytysaineistoa. Viimeisimpänä onnitellaan ja kiitetään perehdytyksen suorittajaa ja ilmoitetaan tiedon kirjautumisesta automaattisesti järjestelmään.

4.4 Käyttöönotto ja kehittäminen

Aineistolle on suuri tarve, joten aineisto otetaan käyttöön heti sen valmistuttua. Aineisto esitetään ja hyväksytetään ennen käyttöönottoa Kontiotuotteen rakentamispalveluiden toimihenkilöille, vakuutusyhtiön edustajalle ja henkilöstöpäällikölle. Tavoitteena on saada asianmukainen ja kattava aineisto Kontiotuotteen käyttöön.

Aineiston kehittäminen vaatii rehellistä palautetta käyttäjiltä. Näin saadaan lisää tietoa kehittää ja muokata aineistoa vastaamaan Kontiotuotteen tarpeita.

5 POHDINTA

Opinnäytetyökseni laadin sähköisen vuosiperehdytysaineiston Kontiotuotteelle, joka otettiin käyttöön toukokuussa 2022. Aineisto suunniteltiin Kontiotuotteen käyttöön. Koen opinnäytetyöni aiheen tärkeäksi, niin mielestäni perehdytykseen tulee panostaa. Olen saanut aineistosta hyvää palautetta. Työni on niin sanottu ensimmäinen versio Kontiotuotteella ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.

Perehdytysaineiston tarkoitus on lisätä työturvallisuutta, vähentää työtapaturmia sekä lisätä ajan-kohtaista tietoa työntekijöille. Työnjohtaja on merkittävässä asemassa työturvallisuuden määräysten noudattamisessa ja valvomisessa työmaalla. Perehdytyksen tarkoitus on saada työntekijä ajattelemaan ja pohtimaan omaa työskentelytapaansa ja toimintamalliansa työmaalla sekä näkemään oma työturvallisuutensa tärkeänä. Omasta työturvallisuudesta huolehtiminen lisää muiden työntekijöidenkin turvallisuutta, sekä omalla toiminnalla voidaan ohjata toisia parempiin valintoihin.

Työturvallisuus koetaan usein työtä hidastavana tekijänä, eikä sen hyötyjä huomata arvostaa. Esimerkiksi telineiden kasaamiseen kuluu aikaa, mutta niiden käyttäminen lisää työtehokkuutta itse työvaiheessa.

Työtilanteissa olosuhteet muuttuvat nopeasti, eikä aina vahinko johdu henkilökohtaisesta riskinotosta. Rakennusalan tapaturmia ei saada poistettua kokonaan, vaikka perehdytykseen käytettäisiin runsaasti resursseja. Jokainen tapahtumatta jäänyt tapaturma on arvokas.

LÄHTEET

1. Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738> Hakupäivä 22.4.2022
2. Kontiotuote 2022. Kontiotuote Oy – KONTIO <https://www.kontio.com/fi-FI/kontiotuote-oy/> Hakupäivä 1.12.2021.
3. Eklund, A. 2020. Onnistunut perehdytys sitouttaa ja parantaa tuottavuutta – Huolehdi 5 avainkohdasta. Brik-lehti, johtamisen ja esimiestyön erikoisammattilehti. (6.2.2020) <https://brik.fi/brik-lehti/onnistunut-perehdytys-sitouttaa/> Hakupäivä 22.4.2022.
4. Työturvallisuuskeskus 2018. Käsitteet ja perehdyttämisen vaiheet. https://ttk.fi/oppaat_ja_ohjeet/digijulkaisut/perehdyttaminen_ja_tyonopastus_-_ennakoivaa_tyosuojelua Hakupäivä 22.4.2022.
5. Tainio-Keinonen, K. 28.5.2020. Vaikuttava perehdytys – tarkoitus, toteutustavat ja tulokset. <https://www.vuolearning.com/fi/blog/vaikuttava-perehdytys-tarkoitus-toteutustavat-ja-tulokset> Hakupäivä 22.4.2022.
6. Työsuojelu 2019. Nuoret. <https://www.tyosuojelu.fi/tietoa-meista/asiointi/luvat-ja-ilmoitukset/nuoret> Hakupäivä 22.4.2022.
7. Pro PK-Pilvipalvelut 2020. Työhön perehdyttäminen ei ole pelkkää työturvallisuutta. <https://www.tyohonperehdyttaminen.fi/> Hakupäivä 22.4.2022.
8. Työsuojelu 2019. Rakennusala. <https://www.tyosuojelu.fi/tyoolot/rakennusala> Hakupäivä 22.4.2022.
9. Verohallinto 2022. Hakutulos päätoteuttaja (22.4.2022) <https://www.vero.fi/haku/?query=p%C3%A4%C3%A4toteuttaja>

10. Minilex lakia helpommin 2022. Työturvallisuuslaki suojelee työntekijöitä. <https://www.minilex.fi/a/ty%C3%B6turvallisuuslaki-suojelee-ty%C3%B6ntekij%C3%B6it%C3%A4> Hakupäivä 22.4.2022.
11. Työturvallisuuskeskus 2018. Käsitteet ja perehdyttämisen vaiheet; työsuojeluasiat työnopastuksessa. https://ttk.fi/opaat_ ja_ohjeet/digijulkaisut/perehdyttaminen_ ja_ tyonopastus_ -_ enakoivaa_ tyosuojelua Hakupäivä 22.4.2022.
12. Digiperehdytys säästää esihenkilöaikaa ja parantaa työntekijäkokemusta. Pellinen J. 2.11.2021. https://www.vuolearning.com/fi/blog/digiperehdytys-nain-teet-verkkoperehdytyksen?qclid=EAlalQobChMly8bLifCu9wIVAQWiAx06rQbnEAAYASAAEgLexvD_BwE Hakupäivä 22.4.2022.
13. Työturvallisuuskeskus 2018. Toimiva työyhteisö. https://ttk.fi/tyoturvaluisuus_ ja_ tyosuojelu/tyoturvaluisuuden_ perusteet/tyoyhteiso Hakupäivä 22.4.2022.
14. Marttila, S. 2016. Päätoteuttaja – kuka se on? <https://www.vastuugroup.fi/fi/blogi/p%C3%A4%C3%A4toteuttaja-kuka-se-on> Hakupäivä 22.4.2022.
15. Isosävi, J. 2019. Työntekijän velvollisuudet. <https://www.palkkaus.fi/abc/tyontekijan-velvollisuudet/> Hakupäivä 22.4.2022.
16. Työturvallisuuskeskus 2018. <https://www.tyoturvaluisuuskortti.fi/kortti#4b272a1b> Hakupäivä 22.4.2022.
17. Suomen Riskienhallintayhdistys 2012–2022. Työkyvyn ylläpito. <https://pk-rh.fi/index.php/operatiiviset-riskit/henkiloriskit/tyokyvyn-yllapito.html?page=riskien-luokittelu/operatiiviset-riskit/henkiloriskit/tyokyvyn-yllapito.html> Hakupäivä 22.4.2022.
18. Työsuojelu 2019. Rakennusalan hyvät käytännöt: henkilönsuojainten käyttö. <https://www.tyosuojelu.fi/tyoolot/rakennusala/hyvat-kaytannot-henkilonsuojainten-kaytto> Hakupäivä 22.4.2022.

19. Työturvallisuuskeskus 2018. Rakennustyön määräyksiä ja vaaroja. <https://www.ttk.fi/files/3822/Rakennustyon-maarayksia-ja-vaaroja.pdf> Hakupäivä 22.4.2022.
20. Työsuojelu 2019. Kuinka usein putoamissuojaimet (esim. valjaat) tulee tarkastaa? <https://www.tyosuojelu.fi/-/kuinka-usein-putoamissuojaimet-esim-valjaat-tulee-tarkastaa> Hakupäivä 22.4.2022.
21. Tilaajavastuulaki 22.12.2006/1233. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061233>
22. Laki nuorista työntekijöistä 19.11.1993/998. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930998#a998-1993>

Vastaus oikein / väärin

1. Tuleeko jokaisen työntekijän arvioida riskitekijöitä työmaalla?
2. Työnantaja vaatii käyttämään kypärää. En haluaisi käyttää sitä, koska niskani kipeytyvät sen käytöstä. Voiko työnantaja vaatia minua käyttämään kypärää?
3. Edellyttääkö Kontiotuote alihankkijoidensa työntekijöiltä työturvallisuuskorttia?
4. Käytetäänkö putoamissuojaukseen ensisijaisesti turvavaljaita?
5. Voidaanko telineitä käyttää pienimuotoisessa lyhytaikaisessa työsuorituksessa ilman kai- teita, vaikka lavan korkeus on yli kaksi metriä ja putoamissuojausta ei ole toteutettu muulla tavoin?
6. Henkilökohtaiset suojaimet tulee olla käytössä koko työsuorituksen ajan.
7. Urakoitsija huolehtii omat ensiaputarvikkeensa työmaalle.
8. Työmaan siisteys kuuluu asiakkaalle. Minun ei tarvitse siivota omia jälkiäni.
9. Riittävä lepo ja palautuminen vapaa-aikana antaa valmiudet turvallisempaan työskentelyyn työmaalla.
10. Nojatikkaita voi käyttää työskentelyalustana.
11. Työmaalla käytettävät koneet ja laitteet tulee olla käyttötarkoitukseen sopivia, turvallisia sekä vaatimusten mukaisia.
12. Rakenteiden asennusaikainen tuenta tulee ottaa huomioon työvaiheen aikana.
13. Työturvallisuusohjeistukset ja -määräykset eivät koske pieniä työmaita.
14. Havainnointi ja laiminlyönteihin puuttuminen kuluvat vain työnjohdon tehtäviin.
15. Laadukas työ on aina kalleinta työtä.